

Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, wat betreft de uitzondering op het achteruitgangsverbod voor de verplaatsing van verontreinigd water of sediment

Op voorstel van de Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet voorziet in de gedeeltelijke omzetting van Richtlijn [xxx] van het Europees Parlement en de Raad van [datum] tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid, Richtlijn 2006/118/EG betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand en Richtlijn 2008/105/EG inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid.

Art. 3. Aan artikel 1.1.3 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 en gewijzigd bij de decreten van 24 juni 2022, 19 april 2024 en 17 mei 2024, wordt een paragraaf 3 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§3. Voor de toepassing van artikel 1.7.2.5.4 gelden in afwijking van paragraaf 1 en 2 de volgende definities:

- 1° goede chemische toestand van oppervlaktewater: de chemische toestand van een oppervlaktewaterlichaam waarin de concentraties van verontreinigende stoffen de volgende waarden niet overschrijden:
 - a) de milieukwaliteitsnormen voor prioritaire stoffen, vermeld in bijlage I, deel A, bij richtlijn 2008/105/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid tot wijziging en vervolgens intrekking van de Richtlijnen 82/176/EEG,

- 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG en 86/280/EEG van de Raad, en tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG;
- b) de milieukwaliteitsnormen voor stroomgebiedspecifieke verontreinigende stoffen;
 - c) de op effect gebaseerde drempelwaarden, als die beschikbaar zijn;
- 2° prioritaire stoffen: de stoffen, vermeld in bijlage I, deel A, bij richtlijn 2008/105/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid tot wijziging en vervolgens intrekking van de Richtlijnen 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG en 86/280/EEG van de Raad, en tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG;
- 3° stroomgebiedspecifieke verontreinigende stoffen: verontreinigende stoffen die niet of niet langer als prioritaire stoffen worden aangemerkt, maar waarvan overeenkomstig bijlage II bij de Kaderrichtlijn Water is vastgesteld op basis van de beoordeling van belastingen en effecten op oppervlaktewaterlichamen dat deze stoffen in aanzienlijke hoeveelheden in een stroomgebied of deelstroomgebied worden geloosd of afgezet en daardoor een significant risico vormen voor of via het aquatische milieu op hun grondgebied;
- 4° op effect gebaseerde triggerwaarde: een drempelwaarde voor de effecten van een verontreinigende stof of groep van verontreinigende stoffen in water, sediment of biota, die worden gemeten aan de hand van een passende en wetenschappelijk gevalideerde op effect gebaseerde monitoringmethode, waarboven die verontreinigende stof of groep van verontreinigende stoffen in water, sediment of biota schadelijke effecten op de menselijke gezondheid of het milieu met zich kan meebrengen;
- 5° achteruitgang van de toestand van een waterlichaam: het achteruitgaan van de toestand van ten minste één van de kwaliteitselementen, vermeld in bijlage V bij de Kaderrichtlijn Water, met één klasse, zelfs als die achteruitgang niet leidt tot een lagere klassering van het waterlichaam als geheel. Als een kwaliteitselement zich echter al in de laagste klasse bevindt, vormt elke verdere verslechtering van dat element een achteruitgang van de toestand van het waterlichaam;
- 6° milieukwaliteitsnorm: de concentratie van een bepaalde verontreinigende stof of groep van verontreinigende stoffen in water, in sediment of in biota die niet mag worden overschreden om de menselijke gezondheid en het milieu te beschermen;
- 7° voor menselijke consumptie bestemd water:
- a) water dat onbehandeld of na behandeling bestemd is voor drinken, koken, voedselbereiding of andere huishoudelijke doeleinden, zowel in openbare als in particuliere gebouwen en terreinen, ongeacht de herkomst en of het water wordt geleverd via een distributienet, geleverd uit een tankschip of in flessen of in verpakkingen wordt gedaan, met inbegrip van bronwater;
 - b) water dat in levensmiddelenbedrijven wordt gebruikt voor de vervaardiging, de behandeling, de conservering of het in de handel brengen van voor menselijke consumptie bestemde producten of stoffen.”.

Art. 4. In artikel 1.7.2.1.1, §4, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “en artikel 1.7.2.5.4, §§2 en 3,” vervangen door de zinsnede “en artikel 1.7.2.5.4, §2 tot en met 5,”.

Art. 5. Aan artikel 1.7.2.5.4 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 24 juni 2022 en 17 mei 2024, worden een paragraaf 4 en een paragraaf 5 toegevoegd, die luiden als volgt:

“§4. Er is geen sprake van een schending van de vastgestelde milieudoelstellingen wanneer de toestand van een ontvangend oppervlaktewaterlichaam achteruitgaat als gevolg van een verplaatsing, door menselijke activiteit, van water of sediment van hetzelfde of van een ander oppervlaktewaterlichaam, of van een grondwaterlichaam naar het ontvangend oppervlaktewaterlichaam, zonder dat dit leidt tot een netto toename van de verontreinigingsbelasting, en aan alle volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° alle haalbare maatregelen, in het bijzonder de behandeling van het water of het sediment, indien uitvoerbaar, worden genomen om de overbrenging van verontreiniging tot een minimum te beperken, om de negatieve effecten voor de toestand van de waterlichamen die door de verplaatsing worden getroffen, te beperken;
- 2° de samenstelling van het te verplaatsen water of de te verplaatsen sedimenten is vastgesteld, en de verplaatsing verhoogt het totale risico voor de menselijke gezondheid en het milieu niet ten opzichte van het bestaande risico vóór de verplaatsing;
- 3° er wordt bevestigd dat het ontvangende oppervlaktewaterlichaam niet in een goede chemische toestand verkeert met betrekking tot de meeste verplaatste verontreinigende stoffen, en in het bijzonder met betrekking tot de meest persistente en bioaccumulerende verplaatste verontreinigende stoffen, en er wordt niet verwacht dat de ecologische toestand of het ecologisch potentieel van het ontvangende waterlichaam in een lagere klasse zal terechtkomen als gevolg van de verplaatsing van die verontreinigende stoffen;
- 4° de verplaatsing mag niet leiden tot een toename in de voor de productie van drinkwater vereiste zuivering;
- 5° in het ontvangende waterlichaam is rond elk onttrekkingspunt van voor menselijke consumptie bestemd water, een gebied vastgesteld waar verplaatsing verboden is;
- 6° er zijn geen significant betere milieuopties, om redenen van technische haalbaarheid of onevenredig hoge kosten;
- 7° de verplaatsing is onderworpen aan een voorafgaande machtiging, vergunnings- of meldingsplicht, of is onderworpen aan milieuvoorwaarden die bepaald zijn bij of krachtens het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid;
- 8° een samenvatting, met inbegrip van informatie over punt 1° tot en met 7° en de redenen voor de verplaatsing, wordt opgenomen en toegelicht in de stroomgebiedbeheerplannen.

§5. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen om te beoordelen of de voorwaarden, vermeld in paragraaf 4, vervuld zijn.

De Vlaamse Regering bakent de specifieke zones, vermeld in paragraaf 4, 5°, af.”.

Art. 6. Aan punt 4.2 van bijlage 1 bij hetzelfde decreet wordt een punt 5° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“5° in het geval, vermeld in artikel 1.7.2.5.4, §4, informatie over de voorwaarden vermeld in artikel 1.7.2.5.4, §4, 1° tot en met 7°, en de redenen voor de verplaatsing.”.

Art. 7. De bepalingen van dit decreet zijn van toepassing op alle aanvragen van een omgevingsvergunning die ingediend zijn voor de inwerkingtreding van dit decreet, waarover de bevoegde overheid nog geen beslissing genomen heeft op de datum van de inwerkingtreding van dit decreet, met inbegrip van vergunningsaanvragen waarover de bevoegde overheid een nieuwe beslissing moet nemen na een vernietigingsarrest van de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

Art. 8. Een milieuvergunning die is verleend op grond van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning, wordt voor de toepassing van dit decreet beschouwd als een omgevingsvergunning.

Brussel, (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Getekend door: Brouns Jo
Getekend op: 2026-04-07 18:11:16 +02:00
Reden: I approve this document

Brouns Jo Vlaamse
overheid

Jo BROUNS

VOORONTWERP VAN DECREET tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, wat betreft de uitzondering op het achteruitgangsverbod voor de verplaatsing van verontreinigd water of sediment

Samenvatting

Bij de aanleg van riolering, wegen en woningen of bij bodemsaneringen en de uitvoering van bepaalde natuurherstelmaatregelen is tijdelijke bemaling vaak nodig om droog en veilig te kunnen werken. Wanneer dit bemalingswater verontreiniging zoals PFAS bevat, kan dit leiden tot problemen bij de vergunningverlening voor de lozing van het bemalingswater. Dit kan zelfs gelden als er geen netto toename van verontreiniging optreedt, maar enkel een verplaatsing van de verontreiniging binnen een natuurlijk verbonden watersysteem, omdat op het nieuwe lozingspunt een achteruitgang van de toestand kan optreden. Bij de verplaatsing van sediment speelt een gelijkaardige problematiek.

Tijdens de Europese onderhandelingen over de herziening van de kaderrichtlijn Water werden deze knelpunten breed erkend. Op 26 maart 2026 werd de wijzigingsrichtlijn finaal aangenomen door het Europees Parlement waarin o.a. een bepaling is voorzien die de achteruitgang van de toestand van een oppervlaktewaterlichaam als gevolg van de verplaatsing van reeds aanwezige vervuiling in water en sediment onder bepaalde voorwaarden toestaat zolang er geen netto-toename van de vervuiling is. Dit decreet voorziet in de omzetting in intern recht van deze bepaling.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Voorliggende decreetswijziging bepaalt de rechtsgrond voor de omzetting in intern recht van het nieuw ingevoegde artikel 4, lid 7ter kaderrichtlijn Water. Deze extra bepaling bij de kaderrichtlijn Water werd op 26 maart 2026 finaal aangenomen door het Europees Parlement. Meer specifiek staat het artikel de achteruitgang van de toestand van een oppervlaktewaterlichaam als gevolg van de verplaatsing van reeds aanwezige vervuiling in water en sediment onder bepaalde voorwaarden toe, en dit zolang er geen netto-toename van de vervuiling is.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

2. De Europese kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid) stelt dat de lidstaten alle oppervlaktewater- en grondwaterlichamen moeten beschermen, verbeteren en herstellen én dat ze de nodige maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat er geen achteruitgang van de toestand is. Vlaanderen levert aanzienlijke

inspanningen om de goede toestand van de oppervlaktewater- en grondwaterlichamen te halen binnen de door de Europese wetgeving voorziene tijdslijnen en daar waar dit niet lukt, omwille van complexe milieudrukken, de toestand in ieder geval systematisch te verbeteren.

Bij de aanleg van riolering, wegen en woningen, of bij bodemsaneringen en de uitvoering van bepaalde natuurherstelmaatregelen is het van belang dat de werken onder het maaiveld in droge omstandigheden kunnen worden uitgevoerd. Verlaging van het grondwaterpeil door middel van een bemaling is dan nodig. Om verdroging te voorkomen verplicht de huidige regelgeving al om prioritair het oppompen van grondwater zoveel mogelijk te beperken en in te zetten op het weer in de ondergrond brengen van het bemalingswater, en vervolgens de mogelijkheden tot nuttig gebruik te bekijken. Omwille van de stand van zaken van de beste beschikbare technieken (BBT) en wettelijke beperkingen is herinfiltratie of hergebruik niet altijd mogelijk. In die gevallen zal men toch moeten overgaan tot het lozen van het bemalingswater.

3. Bij de vergunningverlening van de lozing van bemalingswater in oppervlaktewater stelt zich echter een juridische problematiek. Wanneer op de locatie waar bemaald wordt in het grondwater stoffen aanwezig zijn waarvoor de milieukwaliteitsnorm (MKN) reeds overschreden wordt in het ontvangende oppervlaktewater, kunnen nieuwe lozingen van deze stoffen in het oppervlaktewater - zelfs na voorafgaande zuivering - een verboden achteruitgang in het ontvangende waterlichaam veroorzaken, wat het verlenen van een vergunning verhindert. Dit is bijvoorbeeld het geval voor bemalingswater dat verontreinigd is met de alomtegenwoordige PFOS/PFAS of in bepaalde gevallen ook zware metalen of andere zorgwekkende stoffen.

Het verder aanscherpen van de lozingsnormen naar de laagst te meten concentraties (i.e. rapportagegrenzen – die vermoedelijk in de toekomst nog zullen dalen door steeds betere meetmethodes) is technisch niet altijd mogelijk, maar ook ecologisch niet de beste optie doordat verregaande zuivering van bemalingswater gepaard kan gaan met een hoog energie- en materiaalverbruik en de generatie van afval dat verder verwerkt moet worden.

Omwille van de belangrijke, soms buitenproportionele cross-media effecten bij verregaande zuivering van bemalingswater, is het zowel vanuit milieuoogpunt, als vanuit technisch en sociaal-economisch oogpunt niet steeds verantwoord om een doorgedreven inzet van zuiveringstechnieken op te leggen. Samenvattend, het is niet zo dat een zo laag mogelijke concentratie opleggen van alle aanwezige verontreiniging, steeds als beste beschikbare technieken (BBT) en als beste optie voor het milieu in zijn geheel, kan worden beschouwd.

Bij een lozing van bemalingswater gaat het louter om een verplaatsing van verontreinigende stoffen tussen een grondwaterlichaam en een oppervlaktewaterlichaam, zonder dat er sprake is van enige toename van de verontreiniging in het geheel aan grondwater en oppervlaktewater. Vanuit een integrale compartimentoverschrijdende benadering wordt er netto dus geen verontreiniging toegevoegd. Meer zelfs, ingeval van zuivering voorafgaand aan het lozen van het bemalingswater, wordt er milieuwinst geboekt doordat netto een gedeelte van de verontreiniging wordt weggenomen.

4. Deze problematiek werd door verschillende lidstaten hoog op de agenda gezet bij de herziening van de kaderrichtlijn Water. De bepaling die wordt toegevoegd aan de kaderrichtlijn Water, beoogt o.a. deze problematiek te remediëren. Omwille van de reeds bestaande juridische problematiek en de noodzaak bij diverse grote, maar ook kleine projecten om bemalingen met lozing van bemalingswater, verontreinigd met PFAS-verbindingen of andere probleemparameters, te kunnen uitvoeren, is een snelle omzetting van deze

bijkomende uitzondering gewenst. Om die reden wordt niet gewacht op de integrale omzetting van de herziening van de kaderrichtlijn Water, maar wordt voor dit aspect geopteerd voor een afzonderlijk traject. De overige bepalingen zullen later tijdig worden omgezet.

Dit artikel geeft geen vrijgeleide om ongecontroleerd te lozen, maar bevat een aantal duidelijke randcriteria waaraan moet voldaan worden en die mens en milieu blijven beschermen.

De nieuwe bepaling van de kaderrichtlijn Water is naast de verplaatsing van water ook van toepassing op de verplaatsing van sediment, waar een gelijkaardige problematiek speelt. Dit decreet opteert voor een integrale omzetting van de nieuwe bepaling om zo de samenhang te bewaren.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

5. Om enerzijds een vergunningenstop te vermijden voor alle grote en kleine projecten met lozing van verontreinigd bemalingswater en anderzijds een (milieu)kosten-efficiënte zuivering van bemalingswater te stimuleren mede in het licht van de te bereiken doelstellingen van de kaderrichtlijn Water, wordt artikel 4, lid 7ter kaderrichtlijn Water, zoals ingevoegd bij Richtlijn [xxx] van het Europees Parlement en de Raad van [datum] tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid, Richtlijn 2006/118/EG betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand en Richtlijn 2008/105/EG inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid, versneld omgezet in het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 (hierna: Waterwetboek). Hierdoor wordt de verplaatsing van verontreinigd water (zoals de lozing van bemalingswater) of sediment, zoals gespecificeerd in dit voorstel van decreet en overeenkomstig het nieuwe artikel 4, lid 7ter kaderrichtlijn Water, niet meer beschouwd als strijdig met de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water. Enkel op die manier kan verzekerd worden dat o.a. bemalingsprojecten doorgang kunnen blijven vinden, terwijl gelijktijdig de bijdrage aan een betere waterkwaliteit gewaarborgd blijft.

Impactanalyse

Voorliggend decreet strekt ertoe om de realisatie van projecten die noodzaken tot de verplaatsing van verontreinigd water of sediment mogelijk te maken, rekening houdend met de verplichtingen van de kaderrichtlijn Water en de noodzaak tot verbetering van de waterkwaliteit.

Het voorontwerp van decreet legt geen specifieke verplichtingen op of geeft geen specifieke rechten aan welbepaalde doelgroepen en is van toepassing op iedereen die een verplaatsing van verontreinigd water of sediment uitvoert.

Het voorontwerp van decreet heeft geen impact op de grondrechten of het gelijkheidsbeginsel.

De regelgeving betreft een gewestaangelegenheid en is niet van toepassing op Brussel.

Implementatie

1. Uitvoering

De uitzonderingsbepaling en bijhorende voorwaarden zijn onmiddellijk van toepassing op elke verplaatsing van verontreinigd water of sediment.

De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen om te beoordelen of de voorwaarden vervuld zijn en zal ook de specifieke zones afbakenen waarnaar verplaatsing verboden is ingevolge de aanwezigheid van een onttrekkingspunt bedoeld voor water voor menselijke consumptie. Daarnaast zal de Vlaamse administratie, waar nodig, voorzien in de nodige ondersteuning door de opmaak van een handleiding voor de concrete toepassing van deze uitzonderingsbepaling.

2. Handhaving en toezicht

De bevoegde overheden verzekeren de toepassing van deze uitzonderingsbepaling en de toepasselijke voorwaarden. De handhaving en het toezicht op de naleving van de milieuvoorwaarden zal plaatsvinden conform de bepalingen van het Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

3. Monitoring en evaluatie

De toepassing van deze bepaling wordt transparant toegelicht in de stroomgebiedsbeheerplannen en zal onderdeel uitmaken van deze plancyclus.

4. Inwerkingtreding

Er is geen specifieke inwerkingtredingsbepaling opgenomen in het voorontwerp van decreet. De algemene regel is aldus van toepassing. Dit wil zeggen dat deze artikelen tien dagen na publicatie in het Belgisch Staatsblad in werking treden.

5. Overgangsbepalingen

Wat betreft de overgangsbepalingen wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting.

C. Totstandkomingsprocedure

1. Advies van de strategische adviesraden (SERV - Mina)

De Minaraad bracht een gezamenlijk advies uit met de SERV, dat op maandag 2 februari 2026 finaal werd goedgekeurd via schriftelijke procedure.

De Minaraad en de SERV wijzen erop dat de gekozen gesplitste omzetting van de richtlijn tot herziening van de kaderrichtlijn Water niet efficiënt is en leidt tot logistieke complexiteit. De aanpak zorgt er volgens de raden verder voor dat de omzetting onevenwichtig is, omwille van de versnelde omzetting van de uitzondering op het achteruitgangsverbod en het achterblijven van de omzetting van andere bepalingen die nieuwe en strenge normen invoeren. Daarbij wordt opgemerkt dat er aanzienlijke problemen zijn met de tijdige omzetting en implementatie van richtlijnen in het algemeen.

Reactie

De bezorgdheden van de raden met betrekking tot de gedeeltelijke omzetting zijn begrijpelijk, maar gelet op de urgente maatschappelijke problematiek is gedeeltelijke omzetting in deze toch verantwoord. De adviesraden wijzen zelf terecht op de specifieke problemen met bepaalde bemalingen en onderschrijven de nood aan een snelle omzetting.

Bij deze gedeeltelijke omzetting wordt een onevenwicht vermeden door o.a. nu reeds de nodige definities mee om te zetten zodat de uitzondering op correcte wijze wordt toegepast. In deze context wordt er nogmaals op

gewezen dat de uitzondering voor de verplaatsing van bemalingswater en sediment geldt voor alle projecten, waaronder ook de natuurinrichtingsprojecten. Een snellere omzetting van de uitzondering zorgt er daardoor voor dat ook deze natuurinrichtingsprojecten vergund kunnen worden. In die zin komt de versnelde omzetting ook het milieu ten goede.

Er moet bovendien op gewezen worden dat de omzetting van de overige bepalingen moet gebeuren tegen 21 december 2027 (artikel 4 Richtlijn tot herziening van de kaderrichtlijn Water). Er zal gewaakt worden voor een tijdige omzetting van de overige bepalingen. De gedeeltelijke omzetting zal dan ook beperkt blijven in de tijd.

Vervolgens wijzen de raden op de noodzaak van een correcte omzetting van de reikwijdte van de uitzondering, met een precieze omzetting van de officiële tekst. Daarbij wordt ingegaan op voorwaarde 7° die een voorafgaande 'regulation or authorization' vereist: de raden vragen zich af of het in overeenstemming is met de intentie van de Europese regelgever om te bepalen dat de onderwerping aan de algemeen geldende milieuvoorwaarden uit het DABM evenzeer voldoende is om aan deze voorwaarde te voldoen.

Reactie

Intussen werd de versie die ter advies werd voorgelegd aangepast aan de definitief goedgekeurde teksten. Gelet op de hoger geschetste urgentie en vanuit een proactief handelen werd hier eerder niet op gewacht om de wetgevingsprocedure te initiëren.

Voorwaarde 7° werd nu als volgt omgezet:

"7° de verplaatsing is onderworpen aan een voorafgaandelijke machtiging, vergunnings- of meldingsplicht, of is onderworpen aan algemeen geldende milieuvoorwaarden bepaald bij of krachtens het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid;"

De richtlijn vereist met betrekking tot deze voorwaarde enkel dat "de verplaatsing is onderworpen aan voorafgaande regulering of vergunning". Er is geen sprake van een individuele regulering. Andere bepalingen uit de Kaderrichtlijn Water ondersteunen deze interpretatie, zoals artikel 11, lid 3, g) over minimumvereisten waaraan moet worden voldaan als basismaatregel:

"voor lozingen door puntbronnen die verontreiniging kunnen veroorzaken, een vereiste inzake voorafgaande regulering, zoals een verbod op het in het water brengen van verontreinigende stoffen[...]"

Dit algemeen lozingsverbod is generiek omgezet in artikel 3.2.1 van het Waterwetboek. Met het begrip "voorafgaande regulering" wordt dus ook hier geen individuele regulering bedoeld, maar een algemene regulering.

Naar analogie kan gesteld worden dat de Europese regelgever dus geen enkele intentie had om een individuele regulering te vereisen voor de mogelijke toepassing van deze uitzondering. Hier anders over oordelen zou bovendien leiden tot het ongewenste gevolg dat voor elke verplaatsing de facto een vergunningsplicht zou moeten worden ingevoerd.

In de omzetting van voorwaarde 7° wordt nu verduidelijkt wat concreet verstaan moet worden onder de 'voorafgaande regulering'.

De overige opmerkingen van de raden zijn aandachtspunten voor de verdere implementatie en hebben geen betrekking op de formulering van de uitzondering

zelf, met uitzondering van de vraag om de decreettekst af te stemmen op de officiële vertaling.

Eerst vragen de raden om te motiveren waarom de 'haalbare maatregelen' in de eerste voorwaarde worden gekoppeld aan, maar ook beperkt tot, de toepassing van de BBT. Als tweede aandachtspunt voor de verdere implementatie wordt door de raden aangedrongen op een doorgedreven inzet op de uitfasering van PFAS. Ten slotte wijzen de raden erop dat een beleidskader voor retourbemalingen noodzakelijk is.

Reactie

Wat de decreettekst betreft, werd hierin – zoals hoger en ook eerder aangehaald – uiteraard de formulering van de voorwaarden zoals bepaald in de definitief goedgekeurde teksten overgenomen. Deze vertaling bepaalt dat 'alle haalbare maatregelen [...] indien uitvoerbaar, worden genomen[...]'.

Voor het overige worden de door de raden opgesomde elementen meegenomen in het duurzaam en stabiel beoordelingskader dat in de komende jaren verder vorm zal krijgen. Elk dossier geeft immers verplicht aanleiding tot een individuele beoordeling met een afweging van de maatregelen die als haalbaar moeten worden beschouwd in de concrete situatie.

Een kostenefficiënte en evenwichtige aanpak is het leidend principe dat opgenomen is in het regeerakkoord en de beleidsnota Omgeving. Dit wordt voor emissies via water onder meer nagestreefd via BBT-onderzoek. In opdracht van de Vlaamse overheid is het BBT-kenniscentrum van VITO, na de uitvoering van de BBT-studie voor de zuivering van met PFAS belast bedrijfsafvalwater en bemalingswater uit 2023, begin 2025 gestart met een doorlopende opdracht inzake PFAS waterzuiveringstechnieken. Doel van deze opdracht is blijvend inzetten op kennisverbreding rond onder meer de technische mogelijkheden, de socio-economische kost, de effecten op andere milieucompartimenten en de baten van de zuivering bij de verwijdering van PFAS uit bedrijfsafvalwater of bemalingswater, en zo te evolueren richting een Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA).

Wat betreft de kost van inactie kan gewezen worden op het feit dat de hier te implementeren uitzondering – zoals verplicht in de bijhorende voorwaarden – zorgt voor een zuivering voorafgaand aan de lozing van bemalingswater, voor zover haalbaar en uitvoerbaar, waardoor netto een gedeelte van de verontreiniging wordt weggenomen. Er is dus in geen geval sprake van een toename van verontreiniging en zelfs niet van een status quo die bij gewone verplaatsing het geval zou zijn.

Wat betreft de effecten van zuiveringstechnieken op andere milieucompartimenten is dit bewustzijn aanwezig en wordt in de Memorie van Toelichting reeds gesteld "Omwille van de belangrijke, soms buitenproportionele cross-media effecten bij verregaande zuivering van bemalingswater, is het zowel vanuit milieuoogpunt, als vanuit technisch en sociaal-economisch oogpunt niet steeds verantwoord om een doorgedreven inzet van zuiveringstechnieken op te leggen. Samenvattend, het is niet zo dat een zo laag mogelijke concentratie opleggen van alle aanwezige verontreiniging, steeds als beste beschikbare technieken (BBT) en als beste optie voor het milieu in zijn geheel, kan worden beschouwd." Dit gegeven zal waar nodig uiteraard zijn doorwerking krijgen bij de verdere vormgeving van het beoordelingskader. Zoals hoger vermeld worden de effecten op andere milieucompartimenten meegenomen in de doorlopende opdracht inzake PFAS waterzuiveringstechnieken.

De bezorgdheid over de noodzakelijke uitfasering van PFAS wordt gedeeld en hiervan wordt werk gemaakt in het kader van andere beleidsinitiatieven rond zorgwekkende stoffen.

Wat het beleidskader voor retourbemalingen betreft, wordt in de toelichting bij de artikelen onder voorwaarde 6° de huidige regelgeving toegelicht. Deze houdt o.a. de verplichting in om prioritair het oppompen van grondwater zoveel mogelijk te beperken en in te zetten op het weer in de ondergrond brengen van het bemalingswater, en vervolgens de mogelijkheden tot nuttig gebruik te bekijken. Enkel wanneer deze stappen doorlopen zijn kan een zo beperkt mogelijk volume geloosd worden. In die zin is de huidige uitzondering afgestemd met het bestaande beleidskader voor retourbemalingen. De eventuele verdere uitwerking van dat beleidskader behoort niet tot voorliggend regelgevend initiatief.

2. Advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 3

De herziening van de kaderrichtlijn Water voorziet in de wijziging van een aantal definities, alsook in de toevoeging van een aantal nieuwe definities. Dit artikel zet de wijzigingen aan bestaande definities en nieuwe definities om in de interne rechtsorde, voor zover zij relevant zijn voor de toepassing van de nieuwe uitzonderingsbepaling voorzien in artikel 4, lid 7ter kaderrichtlijn Water en omgezet door dit decreet. Omdat de omzetting van de herziening op dit ogenblik beperkt wordt tot de omzetting van artikel 4, lid 7ter kaderrichtlijn Water, wordt de toepassing van de definities beperkt tot artikel 1.7.2.5.4 van het Waterwetboek waar de nieuwe uitzondering op het achteruitgangsverbod voor verplaatsing van verontreinigd water en sediment wordt ingeschreven. Bij de omzetting van de overige bepalingen van de kaderrichtlijn Water krijgen de definities, waar nodig, een ruimer toepassingsgebied.

Artikel 4

Dit artikel betreft een technische aanpassing en verzekert een correcte verwijzing naar de nieuwe uitzonderingsmogelijkheid door een aanvulling van het Waterwetboek.

Artikel 5

Dit artikel voorziet in een letterlijke omzetting van artikel 4, lid 7ter van de kaderrichtlijn Water, zoals ingevoegd bij Richtlijn [xxx] van het Europees Parlement en de Raad van [datum] tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG tot vaststelling van

een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid, Richtlijn 2006/118/EG betreffende de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging en achteruitgang van de toestand en Richtlijn 2008/105/EG inzake milieukwaliteitsnormen op het gebied van het waterbeleid. Het artikel bepaalt onder welke voorwaarden de achteruitgang van de toestand van een oppervlaktewaterlichaam als gevolg van de verplaatsing van verontreinigd water (zoals de lozing van bemalingswater) of sediment niet in strijd is met de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water. Het gaat hierbij om een verplaatsing door menselijke activiteit vanuit het oppervlakte- of grondwater naar een oppervlaktewaterlichaam en dit zonder een netto-toename van verontreinigende stoffen te veroorzaken.

Om te vermijden dat er nadelige gevolgen zouden optreden en ervoor te zorgen dat – indien haalbaar en uitvoerbaar – de toestand van het geheel van oppervlakte- en grondwater verbetert, wordt in de ingevoegde paragraaf 4 in artikel 1.7.2.5.4 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, in overeenstemming met de tekst van het nieuw ingevoegde artikel 4, lid 7ter van de kaderrichtlijn Water, voorzien in acht strikte voorwaarden.

De eerste voorwaarde vereist dat alle haalbare maatregelen, in het bijzonder de behandeling van water en sediment, indien uitvoerbaar, worden genomen om de overbrenging van verontreiniging tot een minimum te beperken, en dus de negatieve effecten voor de toestand van de waterlichamen die door de verplaatsing worden getroffen, te beperken. In elk concreet dossier moet een individuele afweging worden gemaakt van de maatregelen die als haalbaar en uitvoerbaar worden beschouwd in de concrete situatie. Uit de formulering van deze voorwaarde blijkt dat er een onderscheid moet worden gemaakt tussen technisch uitvoerbare maatregelen en haalbare maatregelen. Naast de technische mogelijkheden zal er dus ook telkens op basis van de beschikbare gegevens onder andere rekening worden gehouden met de socio-economische kost, de effecten op andere milieucompartimenten en de baten van de zuivering voor het leefmilieu en de menselijke gezondheid. Op die manier wordt het momentum van de verplaatsing op een proportionele wijze zo optimaal mogelijk benut om verontreinigende stoffen te verwijderen.

De tweede voorwaarde vereist het in kaart brengen van de samenstelling, en dus ook de aanwezige verontreinigende stoffen, van het te verplaatsen water of de te verplaatsen sedimenten, zodat er gegarandeerd kan worden dat de verplaatsing geen extra risico voor de menselijke gezondheid en het milieu in het algemeen veroorzaakt.

Als derde voorwaarde wordt bepaald dat het ontvangende oppervlaktewaterlichaam reeds in een niet goede chemische toestand verkeert voor wat betreft de meeste verplaatste verontreinigende stoffen, in het bijzonder wat betreft de verplaatste meest persistente en bioaccumulerende stoffen, en dat de ecologische toestand of het potentieel van een ontvangend waterlichaam niet verwacht wordt in een lagere klasse terecht te komen door de verplaatsing van de verontreinigende stoffen. Dit betekent dat de bepaling niet kan worden toegepast wanneer het ontvangende waterlichaam zich in goede chemische toestand bevindt of wanneer de ecologische toestand in een lagere klasse zou terechtkomen. In dat geval moet die goede toestand behouden blijven.

Voorwaarden vier en vijf hebben betrekking op drinkwaterproductie: de verplaatsing mag niet leiden tot extra zuiveringsnaden voor drinkwaterproductie en er dient in het ontvangende waterlichaam rond elk onttrekkingspunt bedoeld voor water voor menselijke consumptie een zone afgebakend te worden waarnaar de verplaatsing met verontreiniging verboden is. In de praktijk zal dit neerkomen op zones rond de onttrekkingspunten voor drinkwater.

De zesde voorwaarde vereist dat er voor de verplaatsing geen aanzienlijk betere milieuvriendelijke alternatieven kunnen worden toegepast omwille van technische haalbaarheid of onevenredig hoge kosten. Voor de lozing van bemalingswater moet voorafgaand aan de lozing eerst worden nagegaan of er aanmerkelijk betere alternatieven zijn waarbij een bemaling kan worden vermeden of beperkt. Wanneer toch een verlaging van het grondwaterpeil nodig is door middel van een bemaling, geldt de zogenaamde bemalingscascade conform artikel 5.53.6.1.3, 5.53.6.1/1.3 en 5.53.6.5.2 van titel II van het VLAREM, die de te onderzoeken stappen prioriteert. Dit houdt in dat in eerste instantie moet bekeken worden om het netto opgepompte volume grondwater zoveel mogelijk te beperken en prioritair in te zetten op weer in de ondergrond brengen van het bemalingswater. Enkel wanneer dit niet haalbaar is, moeten de mogelijkheden tot nuttig gebruik bekeken worden. Ten slotte kan wanneer deze stappen niet volstaan (een zo beperkt mogelijk volume) geloosd worden bij gebrek aan een aanzienlijk beter milieuvriendelijk alternatief.

Voorwaarde zeven bepaalt dat de verplaatsing onderworpen moet zijn aan een voorafgaande regulering of vergunning. Voor de verplaatsing van sediment zal voorafgaandelijk een machtiging moeten worden gegeven. De verplaatsing van water moet steeds voldoen aan de bepalingen van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en haar uitvoeringsbesluiten. Dit geldt zowel m.b.t. eventuele vergunnings- of meldingsplichten, als m.b.t. andere milieuvoorwaarden. Vanzelfsprekend kan dit ook gelden voor toelatingen die gelden als omgevingsvergunning, zoals bijvoorbeeld een definitief vastgesteld projectbesluit in geval van een complex project of voor bodemsaneringsprojecten waar het conformiteitsattest geldt als meldingsakte of omgevingsvergunning.

De achtste en laatste voorwaarde bepaalt dat een samenvatting van de toepassing van de uitzondering wordt opgenomen in de stroomgebiedbeheerplannen. Deze samenvatting bevat informatie over de voorwaarden 1° tot en met 7° en de redenen voor de verplaatsing. De toepassing van deze uitzonderingsbepaling zal transparant worden toegelicht in de stroomgebiedsbeheerplannen.

Naast deze acht voorwaarden voorziet dit artikel ook in de invoeging van een paragraaf 5 in artikel 1.7.2.5.4 van het Waterwetboek, waarin in het eerste lid wordt bepaald dat de Vlaamse Regering nadere regels kan vaststellen om te beoordelen of de acht voorwaarden uit paragraaf 4 vervuld zijn.

Deze delegatie betreft een mogelijkheid en geen verplichting voor de Vlaamse Regering, zodat deze zelf kan beoordelen of bijkomende concretisering al dan niet noodzakelijk is. De toepassing van deze voorwaarden wordt op vandaag al verzekerd door diverse bepalingen van intern recht.

Voor de concrete invulling van de voorwaarden moet rekening gehouden kunnen worden met voortschrijdende wetenschappelijke inzichten, op basis van de snelle evolutie van onderzoek en kennis over risico's en milieufactoren. Om die reden kan hier decretaal geen verdere invulling aan worden gegeven en wordt aan de Vlaamse Regering een delegatie verleend om ten gepaste tijde gebruik te maken van instrumenten die zich hier beter toe lenen en desgevallend de voorwaarden nader te bepalen.

Tot slot bepaalt paragraaf 5, tweede lid, dat de Vlaamse Regering de specifieke zones rond elk onttrekkingspunt bedoeld voor water voor menselijke consumptie als vermeld in paragraaf 4, punt 5°, zal afbakenen. De kaderrichtlijn Water vereist immers dat deze zones worden afgebakend en dat de vergunningverlenende overheden deze respecteren bij het gebruiken van de uitzonderingsgrond.

Artikel 6

Dit artikel voorziet in een aanvulling van artikel 4.2 van bijlage 1 bij het Waterwetboek, conform de achtste voorwaarde in artikel 1.7.2.5.4, §4.

Artikel 7 en 8

Deze artikels voorzien in de nodige overgangsbepalingen zodat ook in hangende dossiers geoordeeld kan worden dat er geen sprake is van strijdigheid met de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water, ingeval van het verplaatsen van verontreinigd water of sediment door menselijke activiteit vanuit het oppervlakte- of grondwater naar een oppervlaktewaterlichaam en dit zonder een netto-toename van verontreinigende stoffen.

Voor zover de vergunningsaanvraag niet alle relevante informatie zou bevatten die vereist is om de voorwaarden van de nieuw ingevoegde paragrafen 4 en 5 van artikel 1.7.2.5.4 van het Waterwetboek af te toetsen, kan gebruik gemaakt worden van de bepalingen inzake de wijzigingslus zoals voorzien in het Omgevingsvergunningendecreet.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Getekend door: Brouns Jo
Getekend op: 2026-04-07 18:11:16 +02:00
Reden: I approve this document

Brouns Jo Vlaamse
overheid

Jo BROUNS

Bijlage bij de memorie van toelichting: tabellen omzetting Europese richtlijnen